

Άδηλοι τόποι - Απέραντο λευκό / Invisible Places – The Vast White

της Μαριάννας Στραπατσάκη

by Marianne Strapatsakis

Διάρκεια / Duration: 29/3– 30/4/2011

Άδηλοι τόποι / Απέραντο λευκό

ψυχῆισιν θάνατος ὕδωρ γενέσθαι. ὕδατι δέ θάνατος γῆν γενέσθαι, ἐκ γῆς δέ ὕδωρ γίνεται, ἐξ ὕδατος δέ ψυχή.

Ηράκλειτος

Απόσπασμα 36, Κλήμης, Στρωματεῖς VI 16

Το έργο της Μαρίας Στραπατσάκη *Άδηλοι τόποι / Απέραντο λευκό*, 2008 ολοκληρώνει και συνοψίζει την τριλογία *Γέννηση – Ζωή – Θάνατος* η οποία ξεκίνησε μια εικοσαετία νωρίτερα, το 1989, με την βιντεοεγκατάσταση *Τα φαντάσματα της Μεσογείου ή Οι αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος* και συνεχίστηκε με το έργο *Υπόγειες διαδρομές / Λαύριο* του 1997. Μέσα στις βιωματικές βιντεοεγκαταστάσεις της τριλογίας αυτής, η καλλιτέχνης πραγματεύεται αρχέγονα ερωτήματα, αντλώντας από την σκέψη του Ηράκλειτου και την αρχαία Ελλάδα.

Το πρώτο μέρος, με τίτλο *Τα φαντάσματα της Μεσογείου ή Οι αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος* του 1989 αποτελείται από τέσσερα τηλεοπτικά μόνιτορ βυθισμένα σε ισάριθμες διαφανείς κυλινδρικές δεξαμενές με νερό. Οι οθόνες τους προβάλλουν εικόνες βίντεο από το ναό της Αφαίας στην Αίγινα συνδυσασμένες με κυματισμούς υδάτων και με την επιβλητική ηχητική σύνθεση της Ermeline Le Mezo. Η υπέρθεση των δυο εικόνων δημιουργεί μια τρίτη, αυτή του ναού που ανακλάται στο νερό. Πίσω από τα μόνιτορ ξεπροβάλλουν τέσσερις δωρικές κολώνες χαραγμένες σε ανοξείδωτη λαμαρίνα που καθρεφτίζουν το χώρο και τον θεατή. Μέσα από το υγρό στοιχείο που κυριαρχεί, το έργο *Τα φαντάσματα της Μεσογείου ή Οι αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος* παραπέμπει στη γέννηση, στην «αρχέγονη σούπα» (primordial soup) και σε ένα μητρικό χώρο που κυοφορεί πολιτισμό.

Στην εγκατάσταση *Υπόγειες διαδρομές / Λαύριο*, 1997 η Μαρίας Στραπατσάκη αντιμετωπίζει το δεύτερο θέμα της τριλογίας της, τη *Ζωή*, την οποία συνδέει με τη *Γη*. Η καλλιτέχνης δημιουργεί ένα μεταλλικό κυβικό δωμάτιο που κρύβει στο

σκοτάδι του δυο γλυπτικές κατασκευές οι οποίες περικλείουν δύο μόνιτορ. Στις οθόνες τους προβάλλονται εικόνες από στοές ορυχείων, πετρώματα, μέταλλα και κρυστάλλους που βιντεοσκόπησε η ίδια η καλλιτέχνης στο Λαύριο, έναν ιστορικό τόπο εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου της γης. Ο θεατής ενσωματώνεται και αυτή τη φορά στο έργο, όχι μέσω της αντανάκλασης, όπως στο έργο *Τα φαντάσματα της Μεσογείου ή Οι αντικατοπτρισμοί του παρελθόντος* αλλά κυριολεκτικά, καθώς εισχωρεί μέσα στο φυσικό χώρο της εγκατάστασης για μια βιωματική εμπειρία του έργου που ενισχύεται από την «υποχθόνια» ηχητική επένδυση του Χαράλαμπου Ξανθουδάκη.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος της τριλογίας, η τρικάναλη βιντεοεγκατάσταση *Άδηλοι τόποι / Απέραντο λευκό*, αφορά το θάνατο και τον εξετάζει ως μια έννοια άρρηκτα συνδεδεμένη με τη γέννηση και τη ζωή. Στην κεντρική οθόνη εμφανίζεται μια λευκοντυμένη γυναικεία μορφή την οποία υποδύεται η γερμανίδα ηθοποιός Katharina Thalbach. Εστιάζοντας αρχικά στο πρόσωπο, το βίντεο την παρουσιάζει σε μια αλληλουχία συναισθηματικών και σωματικών καταστάσεων, όπως είναι οι πόνοι τοκετού, η ηδονή, ο θυμός και η οδύνη. Οι δυνατές αυτές εικόνες συνοδεύονται από την μουσική του Αντρέα Μνιέστρη η οποία, παράλληλα με την εικόνα, στοχεύει στην ταύτιση του θεατή με τη λευκοντυμένη μορφή σε σωματικό επίπεδο. Παράλληλα, στις δυο παρακείμενες οθόνες παρουσιάζονται εικόνες που συνδέουν τα ανθρώπινα αυτά πάθη με τους κύκλους ζωής και θανάτου από το ζωικό και φυτικό βασίλειο και με γεωλογικά και μετεωρολογικά φαινόμενα. Η σύνδεση αυτή επιτρέπει μια θεώρηση του θανάτου πέρα από τα στενά πλαίσια της ανθρώπινης ζωής και του οργανικού και μέσα σε μια συμπαντική εντροπία όπου ζωή και θάνατος δεν είναι αρχή και τέλος αλλά ένα κοινό σημείο σε μια αέναη περιδίνηση.

Σταμάτης Σχιζάκης

Invisible Places – The Vast White

For it is death to souls to become water, and death to water to become earth. But water comes from earth; and, from water, soul.

Heraclitus

Fragment 36, Clément, *Stromates*, VI, 17, 2

Marianne Strapatsakis' work *Invisible Places / The Vast White*, 2008 completes and summarizes the *Birth-Life-Death* trilogy that begun two decades earlier, in 1989 with the video installation *The Phantasms of the Mediterranean or The Reflections of the Past* and continued with *Secret Passages / Lavrion*, 1997. With these three immersive video installations the artist is dealing with primal questions, drawing from the philosophical thought of Heraclitus and ancient Greece.

The first part, titled *The Phantasms of the Mediterranean or The Reflections of the Past*, 1989 consists of four video monitors immersed in four transparent cylindrical tanks of water. Their screens display video images of the temple of Aphaea in Aegina superimposed with images of waving water and combined with imposing music composed by Ermeline Le Mezo. The combination of the two images creates a third, one of a temple reflected on water. Behind the monitors, four Doric columns etched on shiny steel plates reflect the surrounding space and the spectator. With water as the dominant element in this work, *The Phantasms of the Mediterranean or The Reflections of the Past* refer to birth, to "primal soup" theories and in a civilization in embryonic stage.

In the installation *Secret Passages / Lavrion*, 1997, Marianne Strapatsakis faces the subject of life, the second theme of her trilogy, which she connects to the Earth. The artist creates a metallic cubic room which hides in its darkness two sculptural forms incorporating two monitors. Their screens display video images from mine shafts, rocks, minerals and crystals that the

artist recorded in the area of Lavrion, a site notable from antiquity for its exploitation of the natural wealth of the earth. The spectator is incorporated into this work, not through his or her reflection as in *The Phantasms of the Mediterranean or The Reflections of the Past* but literally, since s/he enters its physical space for an immersive experience, enhanced by the "chthonic" sound originating from the video, composed by Charalambos Xanthoudakis .

The third and final part of this trilogy, a three channel video installation titled *Invisible Places / The Vast White*, considers Death as a concept inextricably linked to Life and Birth. A white clad figure, played by German actress Katharina Thalbach, appears floating in mid air in the central screen of the installation. Initially focused on the face, the video presents her through a sequence of emotional and bodily states, like childbirth pains, pleasure, anger and agony. These strong images are accompanied by music composed by Andreas Mniestris which also aims to enhance the viewer's identification with the white figure on a physical level. The two adjunct synchronized screens display images that link those human passions to the life cycles of animal and plant life and also to geological and meteorological phenomena. This connection allows for a theoretical view of death beyond the narrow frame of human and organic life and inside a universal entropy where life and death are not beginning and end but a common stage in an endless swirl.

Stamatis Schizakis

Σύντομο βιογραφικό της καλλιτέχνης

Η Μαριάννα Στραπατσάκη ξεκίνησε τις σπουδές της στο Αθηναϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο, με υποτροφία του Α.Τ.Ι. Το 1969 με υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών, για πέντε χρόνια, συνέχισε τις σπουδές της στο Παρίσι, στην Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts, στο τμήμα Ζωγραφικής και Σχεδίου. Παράλληλα σπούδασε Ιστορία της Τέχνης στην Ecole du Louvre, και Πλαστικές Τέχνες στο Πανεπιστήμιο Paris I, στη Σορβόνη, συμμετείχε επίσης σε σεμινάρια των καθηγητών, Roland Barthes, Rene Huyghe, Paul Lemerle, Michel Foucault, στο College de France. Το 1975 ξεκίνησε την καλλιτεχνική της καριέρα, με την ατομική της έκθεση στο Παρίσι στην γκαλερί «Maison des Beaux Arts». Έχει πραγματοποιήσει τριάντα μία ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα, Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία, Ιταλία, Τουρκία, Χιλή και έχει συμμετάσχει σε πενήντα δύο ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και σε χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής και της Ασίας. Από το 1980 έως το 2010 διετέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής του περιοδικού «Αρχαιολογία και Τέχνες» του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη και συνεργάτης του Ιδρύματος Μελετών Λαμπράκη. Από το 2004 έως σήμερα, διδάσκει στο Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου εξελέγει Αναπληρώτρια Καθηγήτρια τον Απρίλιο του 2009. Έργα της βρίσκονται στην Ελλάδα: στο Υπουργείο Πολιτισμού, στην Εθνική Πινακοθήκη, στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Ελίζας και Βασίλη Γουλανδρή, στη Δημοτική Πινακοθήκη Ρόδου, στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ρεθύμνου, στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης, και σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία και Ηνωμένες Πολιτείες. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα και την Κέρκυρα.

Το παρόν έντυπο εκδόθηκε με την ευκαιρία της παρουσίασης του έργου της Μαριάννας Στραπατσάκη *Άδηλοι τόποι / Απέραντο λευκό*, 2008 στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης από τις 29/3 έως 30/4/2011
Επιμέλεια / Κείμενα: Σταμάτης Σχιζάκης

© Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Η εκτύπωση είναι μια ευγενική προσφορά της εταιρίας Μπάξας Α.Ε.

Διατίθεται Δωρεάν

Short biography of the artist

Marianne Strapatsakis began her studies at the Athens Technological Institute. In 1969, with a 5 years scholarship from the Academy of Athens she continued her studies on painting and drawing in Paris, at the Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts parallel to her studies of Art history at the Ecole du Louvre and of Plastic Arts at Université Paris 1 in Sorbonne. She also attended seminars by Roland Barthes, Rene Huyghe, Paul Lemerle and Michel Foucault at College de France. In 1975 she began her artistic career with her solo exhibition in the «Maison des Beaux Arts» gallery in Paris. Marianne Strapatsakis has presented thirty-one solo exhibitions in Greece, France, the UK, Germany, Italy, Turkey and Chile. She has participated in fifty-two group exhibitions organized in Greece, as well as in a number of venues across Europe, America and Asia. She has also worked as the Art Director of "Archeology and the Arts" magazine, published by Lambrakis Press from 1981 to 2010. Since 2004 she has been teaching at the Department of Audio and Visual Arts of the Ionian University, where she was elected Associate Professor in April 2009. Works by the artist are to be found in the collections of the Hellenic Ministry of Culture, the National Art Gallery & Alexander Soutzos Museum, the Andros Museum of Contemporary Art, the Rethymnon Center for Contemporary Art, the Macedonian Museum of Contemporary Art, the Thessaloniki Museum Byzantine Culture, as well as in private collections in France, Switzerland and the USA. She lives and works in Athens and Corfu.

This leaflet was printed on the occasion of the exhibition of *Invisible Places / The Vast White*, 2008 by Marianne Strapatsakis in the National Museum of Contemporary Art, Athens from 29/3 to 30/4/2011

Curating / Texts: Stamatis Schizakis

© National Museum of Contemporary Art, Athens

This leaflet was printed with the kind support of Baxas S.A.

Free

Ώρες λειτουργίας του Μουσείου

Τρίτη έως Κυριακή: 11.00 – 19.00

Πέμπτη: 11.00 – 22.00

Δευτέρα: Κλειστά

Είσοδος ελεύθερη

Διεύθυνση - Επικοινωνία

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΕΜΣΤ)

Κτίριο Ωδείου Αθηνών

Βασ. Γεωργίου Β' 17 -19 & Ρηγίλλης, 106 75, Αθήνα

Τηλ. 210 9242111-3, Φαξ: 210 9245200

e-mail: protocol@emst.gr

www.emst.gr, <http://fixit-emst.blogspot.com>

Opening hours of the museum

Tuesday – Sunday: 11.00 – 19.00

Thursday: 11.00 – 22.00

Monday: Closed

Free entrance

Address - Communication

NATIONAL MUSEUM OF CONTEMPORARY ART (EMST)

Building of the Athens Conservatory

Vas. Georgiou B' 17 -19 & Rigillis st., 106 75, Athens, Greece

Tel: +30 210 9242111-3, Fax: +30 210 9245200

e-mail: protocol@emst.gr

www.emst.gr, <http://fixit-emst.blogspot.com>

